

ÅLANDSDELEGATIONEN

Diariernr D 10 07 01 54
D 10 07 01 55
D 10 07 01 56
D 10 07 01 57
D 10 07 01 58
D 10 07 01 59
D 10 07 01 60
D 10 07 01 61
D 10 07 01 62
D 10 07 01 63
D 10 07 01 64
D 10 07 01 65
D 10 07 01 66
D 10 07 01 67
D 10 07 01 68

Helsingfors/Mariehamn 20.7.2007

Nr 27/07

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
6.6.2007, nris 204-218/2007.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 6.6.2007 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om miljöskydd och miljö tillstånd,
3. Landskapslag om ändring av vattenlagen för landskapet Åland,
4. Landskapslag om ändring av landskapslagen om renhållning,
5. Landskapslag om ändring av landskapslagen om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester,
6. Landskapslag om ändring av landskapslagen om hälso- och sjukvården,

Postadress:
Ålandsdelegationen
Länsstyrelsen
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon
växel 018-635270

Telefax
018-635268

Adress i Helsingfors
Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

7. Landskapslag om ändring av landskapslagen om hälsovården,
8. Landskapslag om ändring av 3 och 5 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen,
9. Landskapslag om ändring av 3 och 6 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet,
10. Landskapslag om ändring av 3a och 3b §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier,
11. Landskapslag om ändring av tobakslagen för landskapet Åland,
12. Landskapslag om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland,
13. Landskapslag om ändring av 3 och 4 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen,
14. Landskapslag om ändring av 2 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,
15. Landskapslag om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Genom den först nämnda landskapslagen inrättas en ny myndighet inom landskapsförvaltningen, benämnd Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (nedan myndigheten). Denna myndighet har till uppgift att verka som tillstånds- och tillsynsmyndighet och handha annan myndighetsutövning i enlighet med vad som bestäms i annan landskapslagstiftning. Detta innebär att myndigheten övertar ansvaret för miljötillsynen, för de flesta djurskyddsärenden och för alkoholserveringsärenden. Myndigheten skall även svara för att veterinärvård tillhandahålls i landskapet. Genom reformen upphör Ålands miljöprövningsnämnd och hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. I de övriga landskapslagarna görs de ändringar av främst teknisk natur som inrättandet av och överförandet av ärenden till myndigheten föranleder. Om införandet av den nu aktuella reformen stiftas en separat landskapslag.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagstiftningen berör landskapets myndigheter, kommunernas förvaltning, natur- och miljövård, vattenrätt, hälso- och sjukvård, djurskydd och veterinärväsendet, byggnads- och planeväsendet, grannelagsförhållanden, jord- och skogsbruk samt närings-

verksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten med vissa undantag tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4, 7, 10, 12, 15, 17, och 22 punkterna i självstyrelselagen.

Detaljerad granskning av landskapslagarna

Landskapslag om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Landskapslagen innehåller bestämmelser om myndighetens behörighet och ställning, organisation och personal samt handläggningen av ärenden. Myndigheten är underställd landskapsregeringen.

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän, arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timplärare vid grundskolor tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 2a punkterna i självstyrelselagen.

Enligt 27 § 21 punkten i självstyrelselagen hör arbetsrätt med undantag av tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda till rikets behörighet. Till rikets behörighet har enligt 29 § 1 punkten i nämnda lag hänförts arbetsavtal och samarbete inom företag.

Av uppdelningen av behörigheten framgår att landskapets lagstiftningsbehörighet innefattar befogenhet att bestämma om tjänsteinnehavarnas rättigheter samt om deras anställningsvillkor. Till landskapets behörighet hör även att reglera bestämmelser om inrättande och indragning av tjänster. Med anledning härav kan bestämmelserna härom intas i landskapslagens 3 kap. Bestämmelserna om förflyttning eller omplacering av tjänsteman eller arbetstagare motsvarar bestämmelserna i annan landskapslagstiftning. Tjänstemannalagens för landskapet Åland 28 § förutsätter som huvudregel ordinarie tjänstemans samtycke till en förflyttning.

Landskapslagens 1 § 1 mom. reglerar myndighetens behörighet. Enligt bestämmelsen har myndigheten till uppgift att bl.a. verka som tillstånds- och tillsynsmyndighet. Landskapslagen utgår således, liksom även bl.a. landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (ÅFS 30/2001), från uppfattningen att ansökningsmål och tillståndsprövning i dessa ärenden huvudsakligen utgör förvaltning som ankommer på landskapets myndigheter. Med beaktande av att handläggningen av miljötillståndsärendena i rikets miljöskyddslag (FFS 86/2000) ankommer på förvaltningsmyndigheter samt av att behörigheten gällande natur- och miljövärden och vattenrätten till-

kommer landskapet, är detta enligt Ålandsdelegationens uppfattning en riktig bedömning .

Förutom de uppgifter som enligt landskapslagens 1 § 1 mom. ankommer på myndigheten berättigas landskapsregeringen i landskapslagens 1 § 3 mom. att genom landskapsförordning ålägga myndigheten att sköta sådana tillsynsuppgifter som landskapet är skyldigt att sköta med stöd av EG-förordningar inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Det stadgas emellertid också att genom landskapslag skall utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § i Finlands grundlag. Delegeringsstadgandet i landskapslagens 1 § 3 mom. berättigar landskapsregeringen endast att bestämma om vilken myndighet som skall utföra sådana tillsynsuppgifter vilka landskapets myndigheter är skyldiga att sköta enligt EG-förordningar, som automatiskt blir gällande på Åland. Delegeringsstadgandet kan med stöd av 18 § 1 punkten och 21 § 1 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Bestämmelsen om delgivning av tillståndsbeslut i landskapslagens 17 § reglerar en del av förvaltningsförfarandet och utgör landskapsbehörighet i de fall som landskapslagen reglerar.

Besvär bestämmelsen i landskapslagens 19 § överensstämmer med självstyrelselagens 25 §.

Landskapslagens 21 § berättigar landskapsregeringen att besluta om avgifter och andra ersättningar som skall uppbäras för myndighetens prestationer. När avgifterna bestäms skall landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet iaktas. Bestämmelsen kan med stöd av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Landskapslag om ändring av landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

Bestämmelserna om tvångsmedel i landskapslagen hör enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen till landskapets behörighet.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av vattenlagen för landskapet Åland

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstateras ha behörighet att lagstifta om.

Föreskrifterna om att landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet enligt 14 kap. 4 § kan förordna förrättningsmän och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet enligt 14 kap. 5 § kan utse godemän tangerar området för rättsskipning, men kan dock anses utgöra förvaltning.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av landskapslagen om renhållning

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

Bestämmelsen om tvångsmedel i landskapslagen hör enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen till landskapets behörighet.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av landskapslagen om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Förutom de ovan angivna områdena som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om berör landskapslagen handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 13 punkten i självstyrelselagen samt båttrafik och farleder för den lokala sjötrafiken på vilket område lag-

stiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen.

Bestämmelserna om vite och andra tvångsmedel i landskapslagen är med stöd av 18 § 26 punkten i självstyrelselagen att hänföra till landskapets behörighet.

I landskapets behörighet beträffande natur- och miljövården ingår även att lagstifta om i 16 § i landskapslagen avsedda inspektioner som utförs för säkerställandet av att bestämmelserna om avlämning av avfall och lastrester efterföljs.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av landskapslagen om hälso- och sjukvården

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller landskapets myndigheter samt hälso- och sjukvård på vilka områden lagstiftningsbehörigheten med vissa undantag tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 12 punkterna i självstyrelselagen.

Besvärbestämmelsen i landskapslagens 14 § överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen. Rättelseyrkandet utgör en del av förvaltningsförfarandet som föregår besvärsförfarandet.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av landskapslagen om hälsovården

Enligt landskapslagen skall Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet handha de uppgifter som enligt landskapslagen om hälsovården ankommer på hälsovårdsnämnd och hälsonämnd. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av 3 och 5 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

Enligt landskapslagens 5 § överklagas beslut som fattats enligt landskapslagen enligt bestämmelserna i den i landskapslagstiftningen intagna livsmedelslagen (FFS 23/2006). I Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets beslut i ärende som avses i landskapslagen får ändring sökas enligt 19 § i landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Bestämmelserna om ändringssökande gäller rättskipning som enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen utgör riksbehörighet. Dessa bestämmelser överensstämmer med 25 och 26 § i självstyrelselagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av 3 och 6 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet

Enligt landskapslagen skall de förvaltningsuppgifter som enligt den antagna rikslagstiftningen inom landskapets lagstiftningsbehörighet ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet istället för av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård. Besvärsbestämmelsen revideras.

Lagstiftningen om produktsäkerhet är att hänföra till hälsovård samt näringsverksamhet på vilka områden landskapet tillkommer lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 12 och 22 punkterna i självstyrelselagen med vissa undantag som inte berörs av föreliggande landskapslag. Landskapslagen gäller även landskapets myndigheter på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen.

I landskapslagens 6 § anges att i miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ärende som avses i landskapslagen får ändring sökas i enlighet med 19 § i landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet med beaktande av bestämmelserna i 34 och 35 § i konsument säkerhetslagen. Bestämmelsen gäller rättskipning, som enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen utgör riksbehörighet. Besvärsbestämmelsen kan med stöd av 19 § 3 mom. och 25 § i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av 3a och 3b §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier

Enligt landskapslagen skall de förvaltningsuppgifter som enligt den antagna rikslagstiftningen ankommer på en kommunal kemikalietillsynsmyndighet inom landskapets lagstiftningsbehörighet skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet istället för av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård. Besvärstidgandet revideras.

Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

Bestämmelserna om ändringssökande i landskapslagens 3b § är förenliga med 25 § i självstyrelselagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av tobakslagen för landskapet Åland

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

Bestämmelsen om tvångsmedel kan med stöd av 18 § 26 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagens 8 §.

Till landskapets lagstiftningsbehörighet hör enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets behörighet, medan straffrätten i övrigt enligt 27 § 22 punkten i nämnda lag hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet. I landskapslagens 13 § anges att åtal inte får väckas för ett i paragrafen avsett brott om inte miljö- och hälsoskyddsmyndigheten anmält brottet till åtal. Denna bestämmelse är betänkelig i förhållande till syftet med gällande grundlag och principen om åklagarmyndighetens självständiga ställning, men står inte direkt i strid med en konkret paragraf i grundlagen. Ändringen utgör endast en ajourföring med anledning av en myndighetsöverföring. Motsvarande bestämmelser om åtalsrätt finns även i rikslagstiftningen. Bestämmelsen kan enligt Ålandsdelegationens bedömning intas i landskapslagen (jmf. HD-utlåtande 13.9.2006, nr. OH 2006/84).

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslagen om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

I landskapslagens 46 § har intagits bestämmelser om inspektioner. Dessa bestämmelser kan inkräkta på de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgerliga rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Dessa bestämmelser överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i rikets djurskyddslag (FFS 247/1996) och kan till den del de kan anses utgöra riksbehörighet jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen. I rikslagens 39 § 5 mom. har intagits specialbestämmelser om inspektioner och provtagning på områden som omfattas av hemfriden (FFS 300/2006). Motsvarande bestämmelser finns inte i landskapslagen, men de är som sådana gällande i landskapet.

Bestämmelserna om vite och andra tvångsmedel i landskapslagen är med stöd av 18 § 26 punkten i självstyrelselagen att hänföra till landskapets behörighet.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av 3 och 4 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker medan riket i enlighet med 29 § 1 mom. 4 punkten i nämnda lag tillkommer lagstiftningsbehörighet beträffande alkohollagstiftningen i övrigt. Landskapslagen gäller även landskapets myn-

digheter på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Bestämmelsen i landskapslagens 4 § om ändringssökande gäller rättskipning på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen. Bestämmelsen kan med stöd av 19 § 3 mom. och 25 § i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om ändring av 2 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

I landskapslagen görs ändringar som föranleds av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Landskapslagen gäller landskapets myndigheter samt socialvård på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 13 punkterna i självstyrelselagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Tillämpningen av landskapslagen förutsätter att även landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

Landskapslag om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

I landskapslagen regleras när ovan beskrivna landskapslagar träder i kraft och landskapslagen innehåller övergångsbestämmelser med anledning av ikraftträdandet.

Landskapslagen gäller de rättsområden som nämnts ovan och som landskapet konstaterats ha behörighet att lagstifta om.

I landskapslagens 11 § berättigas landskapsregeringen att i en landskapsförordning utfärda bestämmelser om vilken personal som skall överflyttas från Ålands landskapsregering, Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljöprövningsnämnd till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Bestämmelsen kan med stöd av 18 § 1 och 2 punkterna samt 21 § i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Sammanfattning

Med hänvisning till ovanstående finner Ålandsdelegationen att de granskade landskapslagarna faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare